

संपादकीय..

योगींच्या दक्षतेने अमृतस्नान सुरक्षित

प्रयागराज येथे महाकुंभ मेल्यात अग्रिकांड झाल्यावर आणि त्यात ३० लोक ठार झाल्यानंतर आता प्रशासन आणि मुख्यतः योगी आदित्यनाथ सरकार अस्यांत सजग झाले आहे. योगी आदित्यनाथ यांनी परिस्थितीची समीक्षा केल्यावर तेथील देखरेख व्यवस्थेवर नव्याने पाहणी केली. योगी आदित्यनाथ यांनी प्रशासनावर संपूर्ण देखरेख ठेवतानाच अस्यांत महत्वाचे विधान केले आहे. ते म्हणाले की, जेथे श्रद्धा असते तेथेच सनातन धर्म असतो. वसंत पंचमीच्या दिवशी कोट्यवधी भाविक स्नान करण्यासाठी जमणार असून यावेळी कोणतीही दुर्घटना होऊ नये यासाठी प्रशासन सज्ज झाले आहे. वसंत पंचमी ही मोठ्या प्रमाणात साजरी केली जाते आणि प्रयागराज येथे तर हा सण अस्यांत मोठ्या प्रमाणावर केला जातो. त्यामुळे हे पर्व साजरे करण्याचा दुर्भाग्य योग जुळून आला आहे. उत्तर प्रदेश प्रशासन आणि स्वतः योगी आदित्यनाथ व्यवस्थेवर देखरेख करत आहेत ही निश्चितच कौतुकाची बाब आहे. रेल्वेबोराबर समन्वय साधून भाविकांच्या येण्या-जाण्याच्या वेळ्यांवर विशेष द्रेस्सवी व्यवस्था तसेच त्यांचे आगमन वौरे सुनिश्चित केले जावे. वास्तविक जेथे प्रचंड संख्येने भाविक येत असतात तेथे अशा घटना घडतात हे गृहीत धरून तेथे तशी काळजी घ्यावी लागते.

महाकुंभ हा १२ वर्षांनी एकदा येणारा पवित्र स्नानाचा मुहूर्त असल्याने येथे अफाट गर्दी होणार हे गृहीतच आहे. तशी व्यवस्था मोदी आणि योगी सरकारने केली हाती यात काही शंकाच नाही. म्हणून तर कोट्यवधी लोक स्नानासाठी जमूनी केवळ ३० लोक मृत्युमुखी पडले. अर्थात एवढेही मृत्यु घ्यायला नकोतच. पण लोकांची भक्ती आणि व्यवस्थेची दुर्बलता येथे उघड झाली हे दिसते. १९५४ आणि २०१३ मध्येही अशाच दुर्दैवी घटना घडल्या होत्या आणि त्यात किंवदंक लोकांचे जीव गेले होते. त्यांची पुनरावृत्ती टाळण्याचे अनेक उपाय योजले गेले. या घटनानी गदीचे व्यवस्थापन आणि प्रशासकीय बेपर्वाई यांना उघड केले गेले. यामारे भारतातच होणाऱ्या धार्मिक आयोजनांमध्ये अशा चैगरांचेंगीच्या घटना घडतात. देशात नेहमी यात्रा असोत की कुंभ यांसारखे धार्मिक कार्यक्रम आणि त्यात होणारी लोकांची प्रचंड गर्दी हे समीकरण असतेच. त्यात या गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची यंत्रणा अद्याप तितकीशी सुधारलेली नाही. त्यामुळे अशा घटना नेहमीची घडलेल्या दिसतात. यात सत्ताधारी पक्षांचा काही दोष नसतो. तो त्या वेळी सततेन सततेन तो त्यावेळी प्रशासनावर किंवा सरकारवर आरोप करतो. पण गर्दी इतकी अफाट असते की, कुणाचाच दोष काहीही नसतो. भारतीयांची अफवांवर विश्वास ठेवण्याची प्रचंड वृत्ती हीच कारण आहे. नुकताच जळगावजवळ एक रेल्वे अपघात घडल आणि त्यात समोरुन पुष्पक एक्स्प्रेसमध्ये आग लागल्याची अफवा पसरली आणि त्यात थांबलेल्या गाडीतून हजारो प्रवाशांनी रेळ्वे ट्रॅकवर घडाधड उड्या घेतल्या. त्यात पुष्पक एक्स्प्रेसखाली येऊन १५ प्रवाशांचा मृत्यू झाला. अशाच घटना अफवांवर विश्वास ठेवण्याच्या अपल्या वृत्तीमुळे घडतात. महाकुंभ यात्रेवर प्रचंड पैसा खर्च करण्यात आला आहे. पण सरकार आणि प्रशासन यात्रेवरपान चैगरांचेंगीच्या घटना रोखू शकले नाही. जेथे गर्दी असते तेथे अशाच घटना होत असतात असे सांगून प्रशासन आपली जबाबदारी ठाळू शकत नाही. मुस्लीम देशांतही हज यात्रेच्या दरम्यान अशाच घटना घडत असतात, पण मोदी आणि योगी सरकारासाठी हे शोभादायक नाही. योगी खासकरून देखरेख करत आहेत आणि त्याची महाकुंभभूमधील आगामी कार्यक्रमांवर प्रचंड देखरेख आहे. त्यामुळे एवढे होऊनी ही तेथे मनुष्यहानी तितकीशी नाही. तरीही झाली ती घटना वाईट आहे आणि भविष्यात तशी घटू नये म्हणून योगी प्रशासन शक्य तितकी काळजी घेत आहे आता महाकुंभ यात्रेवर एवढा प्रचंड खर्च करण्यात येत असूनही जनमाणसांचे नुकसान झालेच असे प्रश्न आपली जबाबदारी ठाळू शकत नाही. योगी मोदी आणि योगी सरकारासाठी यांची आपली जबाबदारी ठाळू शकले नाही. जेथे गर्दी असते तेथे अशाच घटना होत असतात असे सांगून प्रशासन आपली जबाबदारी यांची आपली जबाबदारी ठाळू शकले नाही. योगी मोदी आणि योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नये योगी आदित्यनाथ असोत की, उत्तर प्रदेश प्रशासन यांची इतक्या प्रचंड संख्येने गर्दीचे व्यवस्थापन करण्याची क्षमता हाती की नाही असा प्रश्न यामुळे उपस्थित झाला आहे. आता योगी सरकार काळजीपूर्वक लक्ष देऊन भविष्यात तरी अशा दुर्घटना घडूनेयेत म्हणून प्रवाशांची आदित्यनाथ यांनी काही होऊ नय

